

УКРАЇНА І НІМЕЧЧИНА:
етнокультурні, лінгводидактичні
та мистецько -духовні обміни,
взаємозв'язки та взаємовпливи

Збірник наукових праць

Випуск 3

2012

Гаманюк В. А.,
кандидат педагогічних наук, доцент
Мельничук Г. М.,
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри німецької мови і літератури
з методикою викладання
Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ»

ДО ПИТАННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

В статті зіставляються оригінали та переклади творів І. фон Кюрті «Тариф на лунний світ» та «Сердечный трепет» і виявляються невідповідності перекладу, що створюють зміст та художню специфіку творів.

Ключові слова: адекватність перекладу, реалії, фразеологізми, образність.

В статье сравниваются оригинал и перевод романов И. фон Кюрты «Тариф на лунный свет» и «Сердечный трепет», а также выявляются те несоответствия в переводе, которые отражаются на точности передачи содержания и художественной специфики произведений.

Ключевые слова: адекватность перевода, реал.и, фразеологизмы, образность.

In der vorliegenden Schrift wird die Frage der Qualität der Übersetzungen von Romanen von I. von Kürthy „Monascheintarif“ und „Herzprung“ betrachtet. Es werden Übersetzungsfehler festgestellt, die den Inhalt und sprachliche Besonderheiten des Originals falsch interpretieren.

Schlüsselwörter: adäquate Übersetzung, Realien, phraseologische Einheiten, Ausdrucksmittel.

Для розуміння сучасної літератури, а тим більше: для творів зарубіжних письменників, необхідні ґрунтовні міжкультурні знання, знання реалій суспільного життя країни цільової мови, фонові знання, а також знання фразеологізмів, здатність відтво-

рювати їх зміст через еквіваленти мови перекладу. Часто вихідний текст спотворюється перекладачем через нехтування міжкультурними аспектами, тож, як результат, адекватність перекладу, відповідність мові оригіналу викликає сумніви, а художня своєрідність твору остаточно втрачається.

Питання адекватності перекладу творів сучасної літератури російською і українською мовами майже не досліджується. Через ринкові відносини у сфері книговидання рецензуванню перекладів не приділяється належної уваги, іноді воно взагалі відсутнє, тож, з'являються публікації популярних, добре відомих у світі авторів, знайомство з якими є доцільним і бажаним, але воно відбувається на матеріалі творів, якість перекладу яких є сумнівною.

Мета статті – зіставити оригінал та переклад російською мовою уривків творів німецької письменниці І. фон Кюрті та виявити невідповідності перекладу на лінгвістичному рівні, насамперед на рівні фразеології, лексики та стилістичного забарвлення, а також на рівні передачі загального змісту та художньої специфіки твору.

Протягом останніх двох років у читачів з'явилася можливість познайомитися з творчістю популярної німецької письменниці Ільдико фон Кюрті. За освітою І. фон Кюрті журналістка, мешкає у Гамбурзі і працює у редакції журналу „Stern”. Її твори, що вийшли тиражем більше ніж 4 мільйони примірників є справжні бестселери і перекладені на 20 мов світу. За відгуками відомих німецьких видань на твори І. фон Кюрті можна скласти уявлення про характер її творів. Наведемо декілька цитат: „Ildiko von Kürthy ist die Spezialistin für den schlaunen Frauenroman“ (Welt am Sonntag), „Ausgesprochen witzig und schwungvoll erzählt sind Kürthys Einblicke in die verwirrte moderne Frauenseele“ (Der Spiegel); „Hera-Lind-Hasser aufgepasst: Dieser Frauenroman ist geistreich, voller Witz und selbstkritischem Spott. Ein Buch, dass auf jeder Seite Spass macht“ (Max); „Ich musste nachts eine Schlaftablette nehmen, weil Lachzwang mich am Einschlafen hinderte. Die moderne Heldin dieses Romans verschreibt vielen Brüdern und Schwestern ein probates Mittel: Ironie! Als begeisterter Leser bleibt mir nur zu hoffen, dass Fortsetzung folgt“ (W. Joop).

На сьогодні І. фон Кюрті є автором п'яти романів („Mondscheintarif“ 1999, „Herzsprung“ 2001, „Blaue Wunder“ 2004, „Freizeichen“ 2003, „Höhenrausch“ 2006, „Endlich“ 2009), три з яких вже перекладені російською мовою, а саме: «Тариф на лунный свет», «Сердечный трепет» та «Синие чудеса». Твори І. фон Кюрті за їх жанровими ознаками редактори видавництва «Амфора» класифікують як «романтичні комедії» і пропонують як «жіночі романи», хоча від них твори Кюрті суттєво відрізняються. Серед характерних ознак прози Кюрті слід в першу чергу назвати психологізм, емоційність та образність. На превеликий жаль, читачі не мають можливості повною мірою відчувати всі переваги стилю письменниці у більшості випадків через неадекватність перекладу. Були проаналізовані уривки з трьох перекладених російською мовою романів на предмет відповідності перекладу оригінальному тексту. У результаті зіставлення текстів було виявлено значну кількість стилістичних, лексичних та фактологічних огріхів, котрі значною мірою впливають на загальне уявлення про твори, а іноді навіть і спотворюють їх зміст.

Так, наприклад, зіставлення текстів роману „Mondscheintarif“ та перекладу «Тариф на лунный свет», виконаний В. Станковською, дозволив виявити такі недоречності:

Leider kann ich bei meinem derzeitigen Arbeitgeber mein kreatives Talent nicht völlig ausleben. Ich fotografiere Schrankwände und Couchgarnituren für die Kataloge eines führenden überregional tätigen dieses Landes.
[4, с. 11]

К сожаленью, мой нынешний работодатель не дает развернуться моему таланту. Фотографирую шкафы-стенки и комплекты мягкой мебели для каталогов крупнейшей межрегиональной сети мебельных магазинов
[2, с. 13]

У пропонованому перекладі слова „kreativ“ та „dieses Landes“ взагалі відсутні, що призводить до втрати певної частини змісту, а саме, характеристики героїні як творчої особистості та інформації про те, що йдеться про одну країну. Крім того, переклад іменника *das Möbelhaus* як *мережа меблевих магазинів* надає масштабності та солідності посаді головної героїні,

що фактично не відповідає дійсності, оскільки героїня працює лише на один торговий дім.

Egal, ich muss nicht Heidi Klum vor der Linse haben, um mich für da-seinsberechtigt zu halten
[4, с. 11]

Не стоит лезть из кожи вон, пытаюсь подражать Хайди Клум и тем оправдывать своё земное существование.
[2, с. 13]

Неправильна інтерпретація словосполучення *vor der Linse haben* призвела до того, що було спотворено зміст усього речення, яке слід було б перекласти як: «Да все равно, мне не нужно фотографировать Хайди Клум, чтобы считать, что моё существование оправдано». В оригіналі не йдеться про те, що для героїні відома німецька модель є взірцем жіночої принадності, якій вона наслідує, хоча саме на цьому наголошує перекладач.

Jedenfalls hatten Jo und ich uns mächtig in Schale geworfen. Den ganzen Nachmittag hatten wir damit zugebracht, teure Fummel aus Jos Schrank zu zerren und darin durch ihren kilometerlangen Flur wie über einen Laufsteg zu stolzieren.
[4, с. 11]

Как бы то ни было, мы с Йо здорово повеселились. С самого полудня до вечера занимались тем, что вытаскивали из шкафа Йо всякие дорогие тряпки и носились по ее длиннющему (не меньше километра) коридору, как по беговой дорожке.
[2, с.14]

Фразеологізм *sich in Schale werfen*, що має значення «одягтися красиво і елегантно» перекладається В.Станковською як *повеселиться*, а „*wie über einen Laufsteg stolzieren*“ - як *«носились, как по беговой дорожке»*, хоча іменник „*der Laufsteg*“ має значення „*ein schmaler, erhöhter Weg aus Brettern o.Ä., auf dem Modelle auf und ab gehen, um neue Kleidung vorzuführen*», а „*stolzieren*“ - „*langsam, steif und mit erhobenem Kopf gehen, um anderen Leuten zu zeigen, wie wichtig man zu sein glaubt*“, перекладач обирає дієслово «носились», що має антонімічне до „*stolzieren*“ значення і повністю спотворює зміст, не дає образного опису портретної характеристики, яка є очевидною в оригіналі, та поз-

бавляє читачів можливості відчутти всю піднесеність емоційного стану героїнь напередодні світського прийому.

Навіть наведені приклади доводять очевидність того факту, що переклад не відповідає оригіналу, не передає образності мови І. фон Кюрті і спотворює вихідний зміст. Більш того, зіставлення текстів двох романів письменниці виявило невідповідність навіть у тому, що деякі абзаци творів оригіналу взагалі вилучені з тексту перекладу. Особливо показовим у цьому сенсі є переклад роману „Herzprung“. Такий підхід перекладача є незрозумілим, тому що деякі абзаци змістовно є необхідними для розуміння твору. Викликає сумніви також і лінгвістична компетентність перекладачів, які не дуже обізнані з фразеологізмами та сталими виразами німецької мови

В Україні чисельність перекладів творів сучасної світової літератури є невеликою, але якість тих творів, що видаються, особливо це стосується журналу «Всесвіт», є досить високою. На нашу думку, це пов'язано з тим, що українські видавництва орієнтуються не на кількість, а на якість. І все ж, шкода, що в Україні твори провідних письменників перекладаються неквапно, тому що більшість громадян не мають можливості доступу до світової культури мовами оригіналу, а в умовах інформатизації суспільства цим питанням слід було б приділяти більше уваги. Знайомство з культурою відбувається часто через літературу, а відсутність адекватних перекладів гальмує процес формування багатокультурної свідомості.

Питання адекватності перекладу має досліджуватися як лінгвістами, так і фахівцями видавничої сфери. Якість перекладу залежить від здатності перекладача адекватно передати не тільки загальний зміст твору, але й його художні особливості. Нехтування міжкультурними аспектами перекладу призводить до спотворення змісту і позбавляє твір його художньої специфіки. На жаль, наявні переклади творів І. фон Кюрті не можуть вважатися адекватними і не передають усієї палітри художнього світу письменниці, а також відтворюють реалії сучасної Німеччини у викривленому вигляді.

Література

1. Кюрти И. фон Сердечный трепет / И. фон Кюрти. – М.: Ультра, Культура, Санкт-Петербург: Амфора, 2004. – 299 с.
2. Кюрти И. фон Тариф на лунный свет / И. фон Кюрти. – М.: Ультра, Культура, Санкт-Петербург: Амфора, 2004. – 202 с.
3. Kürthy I. von Herzsprung / I. von Kürthy. – Hamburg: Rowolt Taschenbuch Verlag, 2006. – 248 S.
4. Kürthy I. von Mondscheintarif / I. von Kürthy. – Hamburg: Rowolt Taschenbuch Verlag, 2005. – 142 S.

Дрогайцев О. І.

*кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри німецької мови і літератури
з методикою викладання*

Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ»

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

У статті розглядається питання про роль інформаційних технологій у формуванні інформаційної компетентності студентів ВНЗ.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, комп'ютеризація освіти, комп'ютерні технології.

В статье рассматривается вопрос о роли информационных технологий в формировании информационной компетентности студентов ВУЗов.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, компьютеризация образования, компьютерные технологии.

This article examines the problems of information technologies in the process of studying in higher education system.

Key words: computer technologies, information communicative technologies, studying process computerization.